

PRAKTYCZNY KURS PISARSTWA

Jak napisać intrygującą i wciągającą książkę?



Niniejszy ebook jest własnością prywatną.

Niniejsza publikacja ani żadna jej część, nie może być kopiowana ani w jakikolwiek inny sposób reprodukowana, powielana ani odczytywana w środkach publicznego przekazu bez pisemnej zgody wydawcy. Zabrania się jej publicznego udostępniania w Internecie, oraz odsprzedaży zgodnie z [regulaminem Wydawnictwa Złote Myśli](#).

© Copyright for Polish edition by [ZloteMysli.pl](#)

Data: 11.05.2009

Tytuł: Praktyczny kurs pisarstwa

Autor: Katarzyna Krzan

Wydanie 4

ISBN: 978-83-7582-807-8

Projekt okładki: Marzena Osuchowicz

Redakcja i korekta: Magda Wasilewska, Sylwia Fortuna

Skład: Marcin Górniakowski

Internetowe Wydawnictwo Złote Myśli sp. z o.o.

ul. Daszyńskiego 5

44-100 Gliwice

WWW: www.ZloteMysli.pl

EMAIL: kontakt@zlotemysli.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.

All rights reserved.

SPIS TREŚCI

DROGA AUTORA DO DEBIUTU.....	5
O czym pisać?.....	9
Jak pisać?.....	12
JAK ZACZAĆ.....	17
Naczelna zasada: „zaciekać czytelnika”.....	21
Rozpoczęcie ruchu fabularnego.....	22
Cechy dobrego stylu.....	23
Pierwsze zdania.....	24
Ćwiczenia.....	24
TECHNIKI NARRACJI.....	28
Typy narracji.....	29
Narrator pierwszoosobowy.....	36
Narrator trzecioosobowy.....	37
Rodzaje ograniczeń.....	38
Ćwiczenia.....	39
POSTACI.....	40
Imię dla bohatera.....	43
Charakterystyka.....	43
Postać bohatera posiada dwa aspekty.....	44
Dwa typy charakterystyk.....	44
Siedem technik tworzenia postaci.....	45
Elementy składowe postaci literackiej.....	45
Ćwiczenia.....	46
DIALOGI.....	47
Dwa rodzaje kontekstów narracyjnych.....	50
Konwencje zapisu dialogów.....	52
Style wypowiedzi bohaterów.....	52
Ćwiczenia.....	52
BUDOWA SCEN.....	56
Wewnętrzna struktura sceny.....	56
Chwyty.....	59
Ćwiczenia.....	62
PROBLEMY KOMPOZYCJI.....	64
Kompozycja wątków.....	65
Kompozycja.....	66
Cechy powieści postmodernistycznej.....	70
Ćwiczenie.....	72
PRZEBIEG FABUŁY.....	74
Konstrukcja fabularna.....	76
Wzorce strukturalne.....	79
Chwyty.....	79
Ćwiczenia.....	80
STEREOTYPY.....	85
Metody przesłaniania pustki stereotypów.....	87
Typy stereotypów.....	87
Romans.....	90
Powieść sensacyjna.....	92
Powieść kryminalna.....	93

<u>Odmiany kryminału</u>	94
<u>Powieść science-fiction</u>	95
<u>Horror</u>	96
<u>Powieść fantasy</u>	97
<u>Ćwiczenia</u>	97
<u>PRZESTRZEŃ FABULARNA</u>	101
<u>Ćwiczenia</u>	104
<u>ZAKOŃCZENIA FABULARNE</u>	105
<u>Dwa rodzaje zakończeń</u>	107
<u>Ćwiczenia</u>	108
<u>NA ZAKOŃCZENIE</u>	110

Droga autora do debiutu

Napisanie powieści jest szalenie proste. Wystarczy spełnić trzy podstawowe warunki: wziąć postać, umieścić ją w jakiejś sytuacji i sprawić, by coś jej się przydarzyło. I gotowe. Wydawcy szaleją, wydzierając sobie rękopis z rąk, producenci filmowi dzwonią z propozycjami przekształcenia dzieła w scenariusz, a literackie nagrody czekają w kolejce. Sukces murowany.

Gdyby tak rzeczywiście było, każdy pisarz byłby milionerem. Jednak pisanie powieści wymaga wielkiego wysiłku i ciężkiej pracy. Nie wystarczy usiąść i pod wpływem natchnienia napisać czterysta stron powieści. W ciągu jednej nocy może powstać co najwyżej opowiadanie lub wiersz. A i tak pewnie będą one wymagać licznych poprawek, korekt, zmian.

Słowo „autor” pochodzi od łacińskiego *auctor* i oznacza 'sprawcę', a więc kogoś, kto sprawia, że coś powstaje. W tym sensie autor powieści jest twórcą, gdyż tworzy zupełnie nowy, autonomiczny świat, całkowicie oryginalny, odrębny, w pełni należący do autora. Autor jest zatem twórcą obdarzonym niezwykłą, ponadprzeciętną mocą. Dysponuje talentem i natchnieniem. Dlatego jego twórczość jest postrzegana jako coś niemalże mistycznego. Tak właśnie postrzegani są pisarze. Więcej – tak postrzegają twórcy samych siebie. A to spore obciążenie psychiczne – być obdarzonym nadludzką mocą twórczą. Stąd też opory przed wszelkimi kursami pisania. Jak można nauczyć się sztuki stwarzania świata? No właśnie. Nie można.

Można za to przekazać konieczną do tego wiedzę dotyczącą technik pisarskich, chwytów i narzędzi, które znacznie ułatwiają pracę. Można nauczyć, jak wystrzegać się pułapek, jak dostrzegać i wykorzysty-

wać stereotypy i schematy. A wreszcie – pokazać ćwiczenia, których wykonanie pozwala zbliżyć się do mistrzów.

Rzemiosła można nauczyć się od kogoś. Najlepiej od Mistrza. Dlatego pisarzowi niezbędne jest czytanie. Z kolei tę sztukę trzeba opanować samemu.

Pisanie jest mieszanką techniki i talentu. Pisarz jest natchnionym, przepełnionym pasją twórcą wirtuozem pisarskiego rzemiosła.

Zanim ktoś stanie się pisarzem, powinien zadać sobie kilka pytań i szczerze na nie odpowiedzieć:

1. Czy lubię czytać?

Czytanie stanowi pierwszy podstawowy warunek osiągnięcia sztuki literackiej. To nie tylko podglądanie konkurencji, ale przede wszystkim uczenie się od mistrzów słowa. Dzięki temu łatwiej wzbogacić słownictwo, wyobraźnię i wypracować własny styl, a więc to, co będzie wyróżniać pisarza spośród jemu podobnych. Komu wydaje się, że może napisać coś oryginalnego, nie będąc przy tym czytelnikiem, jest w wielkim błędzie. Bez czytania nie ma pisania. Czytanie chroni przed zarzutami bycia nawet nieświadomym kopistą, czy zwykłym nieukiem.

2. Czy lubię zapisywać swoje myśli, przeżycia, uczucia?

3. Czy interesują mnie inni ludzie?

4. Czy znam jakąś ciekawą historię, wartą opowiedzenia?

Powyższe pytania dotyczą samego pisania. Pisarz jest kimś, kto pisze, a nie tylko opowiada o swoim pisaniu i nieustannie o nim myśli. To nie wystarczy. Aby napisać, trzeba pisać. Dziennik, pamiętnik, diariusz, opisy codziennych wydarzeń, przemyślenia, blog, charakterystyki spotykanych ludzi. Wszystko to służy przyszłemu pisarzowi, który w ten sposób trenuje się w pisaniu.

Pisarz pisze swoje dzieło słowo po słowie. Wytrwale, dzień po dniu. Musi więc znaleźć na to czas i miejsce pośród codziennych obowiązków. Zorganizować się. Pisarz musi być odważny i konsekwentny. Mieć plan. A do tego wiedzę na temat reguł i konwencji. Po co? Po to, by móc te reguły łamać, naginać do własnych celów, świadomie z nich korzystać, tworzyć własne. Wybitni artyści najpierw do perfekcji opanowują technikę, by potem sobie z niej zadrwić. Nie ma tu drogi na skróty. Nie można łamać reguł, których się nie zna.

Zanim przystąpisz do pracy, ustal:

- ◆ Dlaczego chcę pisać?
- ◆ Co chcę przekazać?
- ◆ Kiedy i gdzie będę pisać?
- ◆ Co mi w tym pomoże?
- ◆ W kim mogę znaleźć oparcie?

Są to elementy motywujące do pracy. Pisanie zajmie pewnie od kilku tygodni do kilku miesięcy albo nawet lat. To sporo czasu, wymaga więc zaplanowania. Trzeba ustalić najlepszą porę dnia na pisanie, by nic nie odwracało uwagi od pracy. Trzeba znaleźć odpowiednie miejsce. Nieważne, czy będzie to biurko z komputerem, ławka w parku czy barowy stolik. Ważne, by czuć się tam komfortowo i bezpiecznie:

Artysta musi znaleźć swoje miejsce, takie, w którym zawrze przymierze z duchami, w którym zrozumie się bez słów z duchem stołu, duchem krzesła, duchem filiżanki z poranną kawą...¹

Z kolei Olga Tokarczuk pisze:

Nauczyłam się pisać w pociągach, hotelach i poczekalniach. Na rozkładanych stolikach samolotów. Notuję w czasie obiadu pod stołem albo w toalecie. Piszę w muzeum na schodach, w kawiarniach, w zaparkowanym na poboczu samochodzie. Zapisuję na skrawkach papieru, w notesach, na pocztówkach, na skórze dło-

¹ Kuczok W., *Senność*.

ni, na serwetkach, na marginesach książek. Najczęściej są to krótkie zdania, obrazki, ale czasem przepisują fragmenty z gazet.²

I jeszcze jedno: należy trzymać swoje pisanie w tajemnicy. Nic nie zabija procesu pisania skuteczniej od mówienia o nim.

Pisarz musi odpowiednio przygotować się do swojej roli. Przede wszystkim koniecznie powinien wyprowadzić się z wielkiego miasta, jeśli w takowym mieszka, gdzieś na odludzie, kupić tam dom i założyć własne, małe wydawnictwo. Korzyści są dwie: poczucie niezależności finansowej i intelektualnej oraz uniknięcie chorobliwego tzw. życia literackiego. Wielkie przemysłowe miasta należy pozostawić młodym poetom, gdzie będą mogli spokojnie przeżywać swoje twórcze agonie. Pisarz-prozaik będzie mógł spokojnie sobie pisać gdzieś na świeżym powietrzu. Zaoszczędzi przy tym na wódce, bo będzie ją sobie pił sam, co, jak wiadomo, wzmacnia działanie twórczej weny. Ponadto nie będzie musiał urządzać męczących happeningów na swoją cześć, rozbierać się gdzieś po domach kultury i zajmować się tysiącem innych spraw, które tak naprawdę odciągają go od nadrzędnego celu, jakim jest pisanie. Od czasu do czasu powinien wygłosić kilka mądrych sentencji w telewizji, napisać jakiś scenariusz czy sztukę dla *Teatru Telewizji*. Musi jednak przy tym nieustannie pamiętać, że to pisanie, a nie medialna popularność, jest dla niego najważniejsze. Jeżeli będzie miał prawdziwy talent, to będzie czytany. Bez talentu niewiele mu pomogą towarzyskie skandale, gdyż pamięć o nich szybko przemija, a publiczność i tak woli gwiazdy z Hollywood. Książki zostają na szczęście na półkach, gdzie można sobie po nie sięgać, bez względu na koniunkturę.

Tyle o warunkach zewnętrznych. Teraz o sednie sprawy, czyli o książkach. Pytanie pierwsze:

² Tokarczuk O., *Bieguni*.